

Начало>Вашите права>Жертви на престъпления>Обезщетение>Претендиране на обезщетение от извършителя

Kahju sissenõudmine kuriteo toimepanijalt

Швеция

Kuidas nõuda kohtumenetluse (kriminaalmenetluse) käigus kuriteo toimepanijalt kahju sisse või nõuda temalt muud moodi hüvitamist/heastamist ning kellele tuleks selline nõue adresseerida?

Kõigepealt peaksite minema politseisse või prokuratuuri, kes on kohustatud uurima kannatanute kahjunõudeid. Kui Teil ei ole kohtumenetluses abiks oma esindajat, peab prokurör üldjuhul aitama hagejal taotleda teo toimepanija vastu esitatud nõude täitmist, kui seda tehakse kriminaalasja menetlemise raames.

Millises kriminaalmenetluse etapis peaksin ma oma nõude esitama?

Nõue tuleks esitada juba politseiuurimise ajal, et seda saaks uurida ja et saaks koguda tõendeid. Nõuet on võimalik esitada siiski kuni põhikohtuasja (kriminaalasja) menetlemise alguseni.

Mida võin ma oma nõudes taotleda ja kuidas nõue vormistada (kas tuleb märkida kogusumma ja/või täpsustada konkreetne kahju, saamata jäänud tulud ja intressid)?

Rootsi tsiviilõiguslikke rikkumisi käsitlev õigus põhineb heastamisel – kannatanu varaline seisund tuleb taastada võimalikult hästi, justkui kahju ei oleks tekitatudki. See tähendab, et kahjuhüvitist võib nõuda mis tahes rahalise kahju tekitamise korral. Kannatanu on siiski kohustatud kahju võimaluse korral piirama.

Kahjuhüvitis võidakse määrata seoses

isikukahjuga, mis hõlmab kulusid (tervishoiuteenuste kulud jms), sisetuleku kaotust, ajutisi füüsilisi ja vaimseid kannatusi (valu ja kannatused), püsivaid moonutusi ja püsivat puuet (töövõimetus);

isikupuutumatus rikkumisega, kui kuritegu on suunatud ohvri isiku, vabaduse, rahu või au vastu ja rikkumine on tõsine;

varalise kahjuga, mis tekib näiteks vara varastamisel või kahjustamisel;

puhtalt rahalise kahjuga, mis tekib näiteks pettuse või omastamise korral.

Nõuet tuleks kirjeldada üksikasjalikult taotluse asjakohastes punktides ja seejärel tuleks esitada kogu nõude kokkuvõte. Nõude esitajal on õigus saada intressi, mida arvestatakse alates kuriteo toimumise päevast või mõnest hilisemast kuupäevast, mil kahju tekkis. Esitada tuleb intressinõue, et kohus saaks teha selle kohta otsuse.

Kas selliste nõuete esitamiseks on olemas erivormid?

Politseil ja prokuratuuril on tsiviilõiguslikke rikkumisi käsitlevate nõuete esitamiseks eraldi vormid, mida Te võite kasutada.

Millised tõendid pean ma oma nõude toetuseks esitama?

Mõnda tõenditest, mis on vajalik kahjuhüvitise saamiseks, kasutatakse tavaliselt juba politseiuurimises ja prokurör saab tugineda neile süüdistuse esitamisel. See puudutab näiteks kuriteo asjaolusid ja kuriteoga tekitatud kahju.

Hageja peab olema võimeline esitama oma nõude kohta tõendid, mis hõlmavad näiteks kulusid (kvittingid), sisetuleku kaotust (tõendid vigastuse /haiguspuhkuse ja saamata jäänud sisetuleku kohta), materiaalset kahju (dokumendid hävitatud vara maksumuse või kahjustatud vara parandamise /odavnemise kohta).

Isikupuutumatus rikkumisega tekitatud kahju korral ei pea hageja ühtki eraldi tõendit esitama. Rikkumisega seotud hüvitis määratakse kindlaks kuriteo hindamisel.

Kas mul tuleb nõude esitamise korral tasuda kohtu- või muud kulud?

Ei. Kahjunõude esitamisel seoses kriminaalasjaga ei tule tasuda ühtki lõivu.

Kas mul on võimalik saada enne kohtumenetlust ja/või selle ajal õigusabi? Kas mul on võimalik saada õigusabi ka juhul, kui ma ei ela riigis, kus kohtumenetlus toimub?

Hagejana/kannatanuna on Teil õigus saada kriminaalmenetluse ajal õigusabi. Seda näiteks raske vägivallakuriteo, seksuaalkuriteo või koduvägivalla korral või muudel juhtudel, kui on olemas selge vajadus abi järele. Kui Te soovite saada sellist õigusabi, võite teavitada sellest politseid või prokuratuuri, kes edastab Teie taotluse kohtule, kes otsustab, kas Teile kui hagejale määratakse nõustaja. Nõustajalt saab abi ja tuge kogu menetluse vältel ning nõustaja koostab ka kahjunõude ja taotleb selle täitmist. Kui Teile kui hagejale määratakse nõustaja, maksab selle eest riik.

Millisel juhul võib kriminaalkohus minu nõude kuriteo toimepanija vastu tagasi lükata või selle üle otsustamisest keelduda?

Ehkki see on võimalik, on väga tavatu, et kohus lükkab tagasi tsiviilõigusliku nõude, mille täitmist taotletakse seoses kriminaalasjaga.

Küll aga võib mõnikord juhtuda, et kohus otsustab menetleda kriminaalasja ja tsiviilasja eraldi. Seda näiteks juhul, kui kahjunõue on keeruline või kui see ei ole koostatud nõuetekohaselt ning kriminaalasja menetlemine seetõttu viibib. Kohtuasjade lahushoidmine tähendab seda, et kõigepealt tehakse otsus kriminaalasjas ja kohus menetleb tsiviilasja hiljem. Selle tagajärjel ei saa prokurör enam aidata taotleda tsiviilõigusliku nõude täitmist. Kannatanu jaoks on üldjuhul parem, kui tsiviilasi on piisavalt ette valmistatud, et selle kohta oleks võimalik teha otsus kriminaalasja menetlemise raames.

Kas ma saan sellise otsuse edasi kaevata või kas mul on muid võimalusi nõuda kahju hüvitamist/heastamist?

Kohus peab alati andma juhiseid selle kohta, kuidas otsus edasi kaevata. Neis juhistes sätestatakse asjaomases olukorras edasikaebamise tingimused.

Tsiviilasja menetlemisel kohtus ei käsitleta tavaliselt kindlustushüvitist, mis tähendab, et kahjust võib teatada kindlustusseltsile.

Kuriteoga tekitatud kahju hüvitatakse järgmiselt. Alati, kui teo toimepanija on võimeline maksuma kahjuhüvitist, tuleb nõue esitada kõigepealt tema vastu. Kui teo toimepanija ei ole võimeline maksuma ja kannatanule ei ole võimalik hüvitada kantud kahju muul moel, võidakse kuriteoga tekitatud kahju eest maksta hüvitist isegi juhul, kui kannatanu ei ole taotlenud teo toimepanija vastu esitatud tsiviilõigusliku nõude täitmist.

Juhul kui kohus mõistab mulle välja kahjuhüvitise, siis kuidas saan ma tagada, et kohtuotsus pööratakse kuriteo toimepanija vastu täitmisele, ja millist abi võin ma selle tagamiseks saada?

Kohe, kui kohtuotsus on omandanud seadusliku jõu, saadab kohus selle Rootsi täitevasutusele (*Kronofogden*). Täitevasutus küsib, kas Te soovite nõude täitmise tagamisel abi. Kui Te vastate jaatavalt, vaatab täitevasutus üle teo toimepanija varad. Kui teo toimepanija on võimeline maksuma, nõue tasutakse. Kui aga õigusrikkuja ei ole võimeline maksuma, teavitab täitevametnik Teid sellest. Kui Teile kantud kahju ei ole hüvitanud kindlustus, on Teil õigus saada kuriteoga tekitatud kahju eest makstavat riiklikku hüvitist.

Viimati uuendatud: 09/11/2020

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.